

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 18578

Tarih : 19.06.2026

10/4300

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Diyarbakır'da tırmanışa geçen tefecilik, mafyatik çeteleşme ve şeriat haracı sarmalının engellenmesi, yargıdaki cezasızlık alanı ile İçişleri ve Adalet bakanları, valiler ve emniyet müdürlerinin bu süreçteki ihmâl ve sorumluluklarının incelenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci, İç Tüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ederiz.

Ceylan AKÇA CUPOLO
Diyarbakır Milletvekili

ÖZET GEREKÇE

Umut Vakfi verilerine göre Güneydoğu'da silahlı şiddet olayları son on yılda tırmanışa geçmişken, mülki idareciler resmi asayiş raporlarında pembe tablolar çizerek kentteki mafyatik kuşatmayı perdelemektedir. Gazeteci Azad Altay'ın araştırma dosyası; finansa erişemeyen çiftçi ve fabrikatörlerin yüksek faizli tefecilerin sömürüsüne maruz kalarak iflas ve göçe sürüklendiğini net örneklerle ortaya koymaktadır. Aynı zamanda Daltonlar, Casperler ve selefi Sakallılar gibi çetelerin dijital platformlar üzerinden çocukları tetikçi olarak devşirdiği, iş yerlerini kurşunladığı ve kurdukları sözde mahkemelerle şeriat haracı kestiği belgelenmiştir. Tüm bu organize suçlara rağmen şüphelilerin yargı eliyle salıverilerek bir cezasızlık alanı yaratılması üzerine; idari ihmalleri bulunan bakanlar, valiler ve emniyet müdürlerinin sorumluluklarının incelenmesi amacıyla bir Meclis Araştırması açılmasını arz ederim.

GEREKÇE

23 Mayıs 2023 tarihinde dönemin İçişleri Bakanı bir televizyon programında “*Ben 7 yıldır İçişleri Bakanlığı yapıyorum yaa... Ben Doğu ve Güneydoğu'daki uçan cisme bakarım yani. Ne olduğunu, ne olmadığını, kimin nasıl olduğunu, kimin ne olmadığını medreselerde neler olduğunu olmadığını. Ben bunları izleyen takip eden adamım...*” demişti. Kendisinin göreve başladığı 2016 yılından bu yana iki İçişleri Bakanı, dört Adalet Bakanı, beş Diyarbakır Valisi ve altı Diyarbakır İl Emniyet Müdürü değişmiştir. Şüphesiz devlette isimler değil, kurumsal bilgi/işleyiş/istihbarat/arşiv devamlılığı bakidir.

Ancak Umut Vakfı tarafından hazırlanan Türkiye Silahlı Şiddet Haritası'nın son on yıllık verileri üst üste konulduğunda, Güneydoğu'daki silahlı şiddet dalgasının, *uçan bir cisimden* çok daha büyük ve somut bir tehlikenin yaklaştığı açıkça görülmektedir. Nitekim bölgede 2016 yılında 316 olan silahlı olay sayısı; 2017'de 423'e, 2019'da 413'e, 2021'de 526'ya, 2023'te 545'e ve nihayet 2024 yılında 631'e yükselmiş; bu süreçte binlerce insan yaşamını yitirken binlercesi de yaralanmıştır.

Vakfın 2025 yılına ilişkin haritalama çalışması yayınlanmadığından, Diyarbakır Valiliğinin 2025 yılı genel güvenlik ve asayiş verilerine ilişkin basın açıklamasında “suç oranları düştü”, “yüzde şu kadar azaldı” şeklinde vitrin cümleleriyle paylaşılan ama silahlı şiddet ve vesair datanın ayıklanamadığı şu açıklama yapılmıştır: “kayıtlara geçen asayiş olayları 2025'te yüzde 13 azalarak 31 bin 470'e geriledi. Bunlar önemli rakamlardır. Ciddi rakamlardır. Diyarbakır için sevindirici rakamlardır da aynı zamanda.” Anlaşıldığı kadarıyla görevleri gereği örneğin Güneydoğuda uçan cisimden dahi haberi olan İçişleri Bakanlarının; Diyarbakır'da önce tek tük yaşanagelen küçük adli olaylar gibi basına yansıyan silahlı şiddet olaylarının, bilhassa son beş yıl içinde katlana katlana artarak arşa çıkan silahlı tehdit/şantaj/kasten öldürme/cebir yoluyla mala konma/işyeri kurşunlama vakalarından haberi olmamıştır.

Kentteki meslek odalarının, ticaret ve sanayi odalarının, siyasi partilerin, sivil toplum örgütlerinin peş peşe yaptığı açıklama ve çağrılarına rağmen, konu hakkında TBMM'de verilen sayısız soru ve araştırma önergesine rağmen, basın emekçilerinin kenti kuşatan çetecilik ile tefecilik ağını deşifre eden dosyalarına rağmen, suçluların/çete üyelerinin Adalet Bakanlığı mahkeme kayıtlarına rağmen salıverildiği ortadayken Diyarbakır Valisi Murat Zorluoğlu 9 Haziran 2026 tarihinde yaptığı açıklamada “Terör ortadan kalktıktan sonra onun yerine geçebilecek mafya, çeteleşme, uyuşturucu gibi oluşumlara müsaade edilmemeli; büyük projelerle desteklenmeli.” diyerek hali hazırda suçla/mafyatik yapılarla/çetelerle/şariat haraçlarıyla/tefecilerle kuşatılmış kentte krize müdahale etmesi gereken asli kişi olarak üç maymunu oynadığını itiraf etmiştir.

Gazeteci Azad Altay'ın Mezopotamya Ajansı'nda yayımladığı 6 bölümlük araştırma dosyası da tam olarak bu idari körlüğün ve yargı eliyle uygulanan cezasızlık politikasının arkasındaki korkunç gerçekleri, somut mahkeme kayıtları ve iddianamelerle birlikte şu detaylarla ortaya koymaktadır:

- **DOSYA 1 - Ekonomik Kriz ve Tefecilik Kıskaçında Tarım Kentleri (8 Haziran 2026):** Bismil, Suruç ve Kızıltepe gibi tarım kentlerinde son dönemde artış gösteren intihar, cinayet ve iş yeri saldırılarının arkasında tefecilik ve çete yapılanmalarının olduğu belirtilmektedir. Finansa erişim zorluğu, artan girdi maliyetleri, ürünlerin düşük fiyata satılması, kuraklık ve ÇKS sorunları nedeniyle bankalardan kredi alamayan

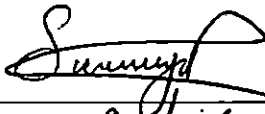

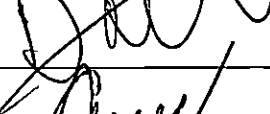
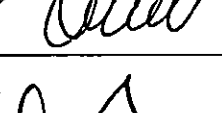
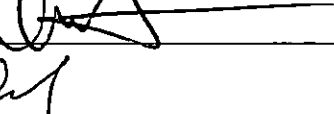
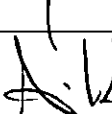
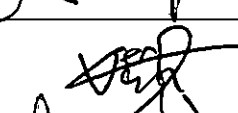
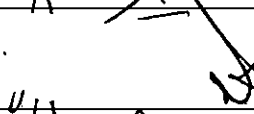
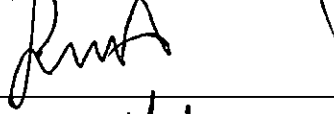

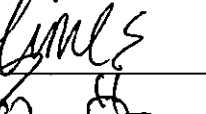

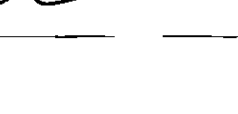
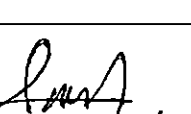
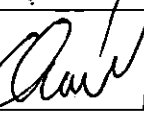
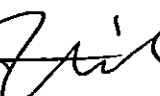
çiftçiler yüksek faizli nakit ya da POS cihazı tefecilerinin ağına düşmektedir. Bu durum çiftçilerin topraklarını ve ekipmanlarını kaybetmelerine, ailelerin alikonulma tehdidiyle karşı karşıya kalmalarına ve Bismil'de her yıl 15-20 ailenin borçlar yüzünden şehirden gece yarısı göç etmesine neden olmaktadır. Ayrıca borç sarmalı nedeniyle son aylarda ilçede iki büyük tekstil fabrikası iflas etmiştir. Ziraat Odası, hükümetin yanlış ve istikrarsız tarım politikaları ile bölge çiftçisine yönelik ayrımcı destek kesintilerinin bu krizi derinleştirdiğini; avukatlar ise cezai yaptırımların yetersizliği ve mal varlıklarının araştırılmaması nedeniyle devletin bu duruma sessiz kaldığını ifade etmiştir.

- **DOSYA 2 - Tefecilerin Elinde Bir Fabrikatörün Batışı (9 Haziran 2026):** Bismil'in en büyük üretim tesislerinden biri olan ve 150 kişiye istihdam sağlayan Koluman Tekstil'in sahibi Resul Koluman, iklim krizi, pamuk fiyatlarındaki düşüş ve 2023 depreminin vurduğu Maraş'taki müşterilerinin etkilenmesiyle mali krize girmiştir. Çiftçilere olan borçlarını ödeyebilmek için tefecilerden aylık %10-%12 gibi yüksek faizlerle borç almaya başlayan Koluman, borç sarmalından kurtulamamıştır. Borçlarını kapatabilmek adına 2 bin dönüm arazisini, 10 traktörünü, 7 pamuk toplama makinesini, iş makinelerini, arabalarını ve dairelerini satarak tefecilere yaklaşık 900 milyon TL ödeme yapmıştır. Tüm varlığını kaybetmesine rağmen borçlarını tamamen kapatamayan Koluman'ın fabrikası iki yıldır atıl durumda paslanmaya terk edilmiş, çocukları ise şoförlük yaparak geçinmek zorunda kalmıştır. Koluman; yaşadığı mağduriyet için savcılığa şikayette bulunduğunu ancak valilikten randevu dahi alamadığını belirtmiştir.
- **DOSYA 3 - Sanal Medya ve Yeni Nesil Çetelerin Yükselişi (10 Haziran 2026):** Diyarbakır Bağlar ve Kayapınar'ın kimi mahalleleri gibi yoksul ama politik kimliği güçlü mahallelerinde Daltonlar, Casperler, Çirkinler, Redkitler gibi yeni nesil çetelerin faaliyetlerinde ciddi bir artış yaşanmaktadır. Yıl başından beri en az 30 iş yerinin kurşunlandığı kentte, çeteler TikTok, Instagram ve özellikle tetikçi devşirdikleri Telegram gibi sanal medya platformları üzerinden örgütlenmektedir. Çeteler, madde bağımlısı gençleri ve çocukları para ya da uyuşturucu karşılığında tetikçi olarak kullanmakta, hedef aldıkları iş insanlarından yabancı hatlar üzerinden milyonlarca dolar haraç talep etmektedir. Müvekkilinden 5 milyon dolar haraç istenen bir avukat, devletin bu yoksul mahallelerde politik bir örgütlenme yerine çeteleşmeyi tercih ettiği için bu duruma kontrollü bir izin verdiğini ifade etmiştir.
- **DOSYA 4 - "Sakallılar" Çetesinin İddianamesi ve Şeriat Haracı (11 Haziran 2026):** Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından Diyarbakır'da aktif olan Sakallılar (Durmazlar) çetesine yönelik hazırlanan 62 sanıklı (22'si tutuklu) iddianame, örgütün uyuşturucu, yağma, kurşunlama ve tehdit eylemlerini göz önüne sermektedir. Çetenin İbrahim Durmaz, Muhammed Durmaz ve Hüseyin Elhatisaru isimli yöneticilerinin geçmişte defalarca ağır suçlardan yakalanıp adli kontrole serbest bırakıldığı ve adeta birer suç makinesine dönüştükleri görülmektedir. İddianamedeki en dikkat çekici detaylardan biri, çetenin iş yerlerinde cemaat adı altında yapılar kurarak insanları yargılaması ve kendilerini selefî olarak tanımlayıp devleti tanımadıklarını belirterek milyonlarca liralık "şeriat/ceza haracı" kesmesidir. Bir taksi durağıyla yaşanan 40 TL'lik anlaşmazlık için silahlı baskın düzenleyip ardından cemaat zoruyla 40 bin TL alan çete, borcuna karşılık uyuşturucu teklif ettiği bir başka esnafın amcasını arayarak "şeriata göre parmaklarını kesme ve kafa kesme" tehditleriyle haraç talep etmiştir. Ayrıca tanınmış iş insanı Yılmaz Elaldı ve yakınlarının da ticari husumetlerini çözmek amacıyla bu suç örgütünü azmettirici olarak kullandıkları iddianameye yansımıştır; bununla birlikte Selefî grupların Diyarbakır'da, iş birliği yaptıkları Daltonlar çetesinin

ise İstanbul'da aynı ortaklara ait iş yerlerine eş zamanlı haraç saldırıları düzenlediği de ortaya çıkarılmıştır.

- **DOSYA 5 - Çetelerin Kısılcacındaki Esnafın Direnişi ve "İyi-Kötü Polis" Oyunu (12 Haziran 2026):** Diyarbakır'da Sakallılar çetesi tarafından sanal medya ve yabancı numaralar üzerinden "işletmenin pastasını tek başına yiyemezsin" şeklinde tehdit edilen esnaf A.B., kendisinden istenen 5 milyon liralık haracı vermeyi reddetmiştir. Bunun üzerine iş yeri 4-5 kez kurşunlanan ve aile fertlerinin canıyla tehdit edilen esnaf, büyük bir ekonomik zarar uğramış ve güvenlik gerekçesiyle bir dönem ailesiyle birlikte şehir dışına kaçmak zorunda kalmıştır. Yaşadığı süreçte çetelerin sistematik bir iyi polis-kötü polis oyunu oynadığını fark eden A.B., bir çete kendisini ölümle tehdit ederken başka bir çete yapılanmasının seni koruyalım diyerek para talep ettiğini, bu grupların aslında birbirleriyle bağlantılı çalışarak parayı bölüştüklerini belirtmektedir. Mağdur; çetelerin 15-16 yaşındaki çocukları tetikçi olarak kullandığını ve din kisvesi altında uyuşturucu ve haraç gibi kirli işleri yürüttüklerini ifade etmiştir.
- **DOSYA 6 - Hewş Kafe Saldırısı ve Yargıdaki Cezasızlık Politikası (13 Haziran 2026):** Diyarbakır'ın Sur ilçesinde bulunan tarihi Hewş Kafe ve Karga Butik Otel, son yıllarda yaşam tarzı ve yüksek sesli müzik bahane edilerek selefi çetelerin sözlü, fiziki ve silahlı saldırılarına maruz kalmıştır. 2024 yılında yüzleri maskeli kişilerce düzenlenen ve binalara çok sayıda kurşun ile ses bombası atılan saldırının ardından Garip Çiçek, Veysel Gür ve Umut Yıldırım isimli şüpheliler kamera görüntüleri, beyanlar ve canlı teşhise rağmen bir ay sonra tahliye edilmiştir. Serbest kalan saldırganlar kısa süre sonra kafe işletmecilerine tekrar bıçakla saldırıp darp etmiş, polislin silahını almaya yeltenmelerine rağmen sadece bir gün gözaltında kaldıktan sonra yeniden serbest bırakılmışlardır. Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı dosya hakkında takipsizlik ve faillerin bulunamadığı gerekçesiyle daimi arama kararı vererek dosyayı kapatmıştır. Davayı Anayasa Mahkemesi'ne (AYM) taşıyan avukat, etkin bir soruşturma yürütülmediğini, tanıkların dinlenmediğini ve bu saldırıların arkasındaki ideolojik motivasyonun araştırılmadığını belirterek, mevcut cezasızlık politikasının ye faillerin korunmasının 1990'lı yıllardaki Hizbulkontra yöntemleriyle büyük bir benzerlik taşıdığına dikkat çekmiştir.

Yukarıda aktarılanlar bağlamında; Diyarbakır'da finansa erişemediği için tefecilerin ağına düşerek iflas ve göçe sürüklenen üreticilerin karşı karşıya kaldığı baskı, tehdit ve sömürü mekanizmalarının ortadan kaldırılması; Daltonlar, Casperler ve kendilerini selefi olarak tanımlayan Sakallılar gibi organize suç örgütlerinin sosyal medya üzerinden çocukları tetikçi olarak devşirmesinin, iş yerlerini kurşunlamasının ve sözde mahkemeler kurarak şeriat haracı kesmesinin engellenmesi, savcılık iddianamelerine ve mahkeme dosyalarına yansıyan bu suçluların salıverilerek yargı eliyle bir cezasızlık alanı yaratıldığı iddiaları ile bu süreçte sorumluluğu bulunan İçişleri ve Adalet bakanlarının, valilerin ve emniyet müdürlerinin görevi ihmal dahil her türlü ihmal, kusur ve katkılarının tüm boyutlarıyla incelenip gerekli idari ve hukuki tedbirlerin alınması amacıyla bir Meclis Araştırması açılmasını arz ederim.

1	SÜMEYYE BOZ ÇAKI	MUŞ	
2	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
3	SERHAT EREN	DİYARBAKIR	
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	SALİHE AYDENİZ	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	BERDAN ÖZTÜRK	DİYARBAKIR	
15	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
16	CENGİZ ÇİÇEK	İSTANBUL	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	